

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

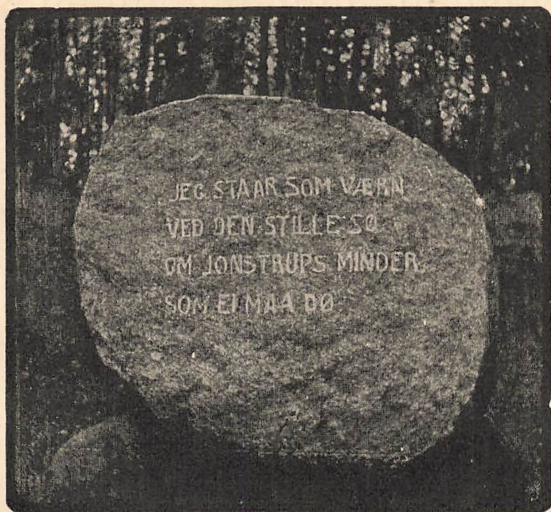
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

JONSTRUPBOGEN

8DE BIND

1930

REDIGERET AF R. C. MORTENSEN

KØBENHAVN

JONSTRUPSAMFUNDETS FORLAG - NJALSGADE 67

1930

JONSTRUPBOGEN

8DE BIND

1930

REDIGERET AF R. C. MORTENSEN

Elever fra Jonstrup i Besøg hos Forstander Bredstrup i Farum 1929.

K Ø B E N H A V N
JONSTRUPSAMFUNDETS FORLAG - NJALSGADE 67
1930

*Jonstrupbogens 8de Bind udkommer altfor sent.
Den væsentligste Aarsag er, at Redaktøren har
været syg i længere Tid.*

KROHNS BOGTRYKKERI
HARALD JENSENS BOGTRYKKERI

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Joakim Larsens Livserindringer. Overlærertiden . .	5
Joakim Larsen: Om frivillig Heldagsundervisning	16
Et Fragment af Disciplinens Historie	21
<i>Arne Møller</i> : Tale ved Aabningsmødet 1929	24
<i>Arne Møller</i> : Ved Dimissionen 1930	32
<i>A. Munch</i> : Fru Henriette Bredstrup	38
Regnskab	42
Jonstrupsamfundets Bestyrelse	42

JOAKIM LARSENS LIVSERINDRINGER

Overlærertiden.

(NB.: Overlærer var, hvad man nu i Frederiksberg kalder Skoleinspektør.)

(1874—1885.)

DA Borregaard sidst i September 1874 blev kaldet til det nyoprettede Klokkerembede ved Frederiksberg Kirke, blev jeg fra 1ste Oktober Viceinspektør ved Skolen i Falkonéralléen. Titelen Viceinspektør forandredes imidlertid den 1ste April 1875 til Overlærer. Fjord var Inspektør, men han lod Overlærerne have adskillig Frihed og Bevægelighed i det daglige Arbejde.

Vi skulde efter min Udnævnelse have Embedsbolig paa Skolen, og Lejligheden blev gjort i Stand, inden vi — i Oktober — flyttede ind. Vi købte nogle nye Møbler for den Ekstraandtægt, jeg havde haft ved Konstitutionen i Holms Embede. Jeg drev det i det Aar op til den efter vore daværende Forhold kolossale Indtægt af 3000 Kroner, og ved Jens Bergmanns Hjælp fik vi noget ganske hyggeligt ud af Lejligheden. En smuk Beliggenhed havde den. Der var landlige Omgivelser, idet Monrads Vænge omgav Skolen, og Genboer var der ingen af. Man kunde over Villakvarteret se helt ind til København.

Børnene trivedes begge. De havde dog Kighoste i Sommerferien 1875, saa vi maatte blive hjemme og holde Ferie i Forhaven, og om Julen samme Aar fik Astrid Skarlagensfeber. Gerda gik fri, skønt Afsondringen ikke helt kunde gennemføres; hun listede sig endog til at vaske sig med Søsterens Svamp.

Elises Helbred vedblev at være skrøbeligt, selv efter at vi 1875 havde taget Dr. med. Ed. Jacoby til Huslæge. Vi havde

valgt ham, fordi han dengang assisterede Howitz og særlig lagde sig efter Kvindesygdomme. Megen Selskabelighed havde vi naturligvis under disse Forhold ikke. Sygdommen trykkede Humøret og kostede en Del Penge. I Teatret kom vi kun, naar vi fik Besøg fra Landet. Vi hørte nogle Gange Mantzius læse op, dels i Foreninger og dels paa Universitetet. (Holberg, Bell-

Joakim Larsen.

mann, Shakespeare, Mark Twain og desuden Mrs. Caudles Gardinprædikener). Vor Omgangskreds bestod foruden af Lærerne af Carl Bergmann, Vinhandler O. Nielsen, Krolls, Holms og Skoleinspektør Vilhelm Petersen i Sundbyvester, Billedhugger Axel Pacht og Emil Rolsted, der i September 1875 var bleven Lærer ved Opfostringshuset i S. G. Møllers Sted. Desuden omgikkes vi Etatsraad Jensens og senere Otto Jensen, der 1874 var bleven Forstander for Opfostringshuset (dengang i Store Kongensgade) til stor For-

undring for Almenheden, der havde ventet, at S. G. Møller skulde have Embedet. Endelig maa nævnes H. F. L. M. Steen (Ludvig Mortensen), som dengang var ideelt anlagt, kom hos Biskop Martensen og Professor Rasmus Nielsen og beskyttedes af Kultusministrene Worsaae og Fischer, saa at han, trods Modstand fra Konsistoriums Side, da han ikke havde Doktorgraden, fik Tilladelse til at holde Forelæsninger ved Universitetet, (»Den gamle og den nye Tro«, — »Hedenskabets Aand«, — »Sjælens Udødelighed«), hvor han samlede sig et ganske talrigt Publikum.

Naar vi gik i Kirke, hørte vi først og fremmest de frede-

riksbergske Præster, af hvilke jeg kom i nærmere Forhold til Vilh. Sørensen, den senere Missionshistoriker. Han forlod Frederiksberg 1876. Iøvrigt hørte vi især de københavnske Præster Stein og Fog.

De stærke aandelige og sociale Brydninger, som kom op i Begyndelsen af Halvfjerdserne, fandt ogsaa Vej til vort Hjem og affødte adskillige livlige Drøftelser med Venner og Bekendte. Der var først Arbejderbevægelsen fra 1870, som førte mig til Deltagelse i adskillige Møder, især da jeg havde personligt Kendskab til Poul Geleff, — saa det Brandesianske Røre, som jeg fulgte gennem »Hovedstrømningerne« og Polemikken i Blade og Pjecer, dernæst den politiske Bevægelse siden «Det forenede Venstre»s Dannelse, der bragte mig til at holde et Venstreblad, nemlig »Morgenbladet«, ved Siden af Ferslews,*) og endelig Ordskiftet om »Statsskole« og Friskole.

Jeg søgte at faa mere Orden ind i Administrationsforholdene ved Skolen, end jeg forefandt ved min Tiltrædelse, og tillige at paavirke Lærerne, baade hvad deres Arbejde angik og ved at faa indført en bedre, mere kollegial Tone. I dette Øjemed fik jeg smaa maanedlige Sammenkomster i Stand, ved hvilke Lærerne ved et Glas S sammenskudspunsch drøftede Skole- og andre os nærliggende Spørgsmaal. Tillige gav jeg ved Eksamen Frokost til hele Personalet.

Juleaften 1876 holdt vi den første Skolebespisning, idet Lærerne efter min Opfordring havde indsamlet Bidrag dertil, saa vi kunde beværte Børnene paa Skolen. Vi vedblev med Bespisningen i Januar Kvartal de to følgende Aar (Maden leveredes af Fru Hansen i »Billigheden« i Allégade) og af denne Begyndelse udviklede sig den senere faste Skolebespisning, idet der — efter at Lærerne havde holdt Bespisningen gaaende i 2 Vintre — dannede sig en særlig Komité for denne Sag.

Jeg vedblev at være Fjords Medhjælper og lærte adskilligt derved. Dog maatte jeg fra Sommeren 1875 opgive det ministerielle Arbejde hos ham, da jeg skrantede og efter Lægens Raad maatte tage en Ekstraferie i Juni Maaned. Jeg tilbragte den hos mine Brødre i Næstved og Ørsted, og var derpaa

*) I en senere Periode »Dannebrog«, »København« og til sidst »Hovedstaden«.

sammen med Elise og Astrid i Nykøbing til Ferdinands Bryllup.

I Februar 1877 skete det uventede, at et nyoprettet Overlærerembede her ved Skolevæsenet ikke blev besat med Lærer A. Hammershøj fra Frederiksberg, der var indstillet som Nr. 1, og af Fjord var udset til Pladsen. Denne blev givet til cand. theol. Fred. Dorph ved, hvad der sagdes, hans Tantes, Gehejmeraadinde Halls, Medvirkning. Dorph havde aldrig været Lærer ved nogen Folkeskole. Denne Udnævnelse gav ikke blot Anledning til, at Pastor Ewaldsen i Kommunalbestyrelsen og Docent Fjord i Aviserne tog stærkt til Orde mod Skoledirektionen (og fik Svar igen af Provst Schousboe og Stiftamtmand Bille Brahe), men det forstyrrede ogsaa Fjords Planer med Hensyn til den Heldagsundervisning, der skulde paabegyndes i den nye Skolebygning paa Niels Ebbesens Vej, og som naturligvis maatte ledes af en Mand, der var mere fortrolig med Skoleforhold i Almindelighed og de frederiksbergske i Særdeleshed end denne fremmede teologiske Kandidat var. Han havde en Tidlang drevet Skovbrug i Sverrig sammen med Ingeniør Casse.

Fjord opfordrede nu mig til at overtage Pladsen som Overlærer ved Skolen paa Niels Ebbesens Vej, og skønt jeg var noget betænkelig ved at stilles overfor den nye Opgave, til hvis hellige Løsning, der var knyttet store Forventninger, som jeg maaske ikke kunde fyldestgøre, slog jeg dog til efter nogen Overvejelse, og Fremtiden viste, at jeg havde handlet rigtigt.

Lærerpersonalet ved den gamle Skole i Falkonéralléen gjorde et pænt Gilde i Gymnastiksalen for mig og Jessen, der blev min Efterfølger i Falkonéralléen. Dorph fik saa Lampevejens Skole (med en tarvelig Overlærerlejlighed) og fik paa flere Maader at mærke, at han ikke var Skolekommissionen velkommen.

I Landbohøjskolens store Sal holdt Fjord en Søndag Eftermiddag et Møde med Forældrene i den nye Skoles Kvarter (øst for Bülowvej) for at forklare dem det ejendommelige ved Heldagsundervisningen, og fra de ældre Skoler søgte vi at faa flinke Børn til at begynde med. Astrids Navn var det

første, jeg skrev paa Listen over Eleverne til den nye Skole, og snart voksede den rigtig godt. Jeg udarbejdede en foreløbig Undervisningsplan, og en Række nye Lærerkræfter antoges, deriblandt L. Petersen, i mange Aar min trofaste Medhjælper baade i Skolen og i private Sager, desuden cand. mag. D. Rønne, Frk. Brünnich og Frk. Engholm, hvilke tre sidste fik Betydning for Heldagsskolen, og Damerne tillige for vort Familieliv ved den venlige Maade, hvorpaa de stillede sig overfor os og vore Børn.

Den 8. Maj 1877 begyndte Undervisningen i Niels Ebbesens Vejs Skole, efter en lille Aabningshøjtidelighed af Pastor Ewaldsen; men den egentlige Indvielse blev, da Bygningen ikke var helt færdig, udsat til efter Sommerferien (15. August).

Elise og Børnene var i Ørsted en 3 Ugers Tid, indtil den nye Lejlighed var helt i Orden. Jeg søgte at gøre den saa pæn, som vore beskedne Midler tillod (Gesimser og Rosetter i Loftet maatte jeg selv betale) med nye Gardiner, Forhøjning og Bogreol til Elise o. s.v. Jens Bergmann var utrættelig i at arbejde paa at pynte Lejligheden, og det lykkedes ogsaa at faa den i Orden til Pinsen, som jeg tilbragte i Ørsted, og Lørdagen efter kom Elise og Børnene hjem. Elise havde ikke været rigtig glad ved Flytningen; men den pæne Lejlighed i de dengang landlige Omgivelser (Have paa tre Sider af Huset) blæste hendes Mismod bort.

Tirsdag den 29. Maj begyndte Astrid sin Skolegang i Forberedelsesklassen, som Frk. Brünnich havde faaet at læse

Dorthea Brünnich.

med, og herved indleddes der med denne Dame et Venskabsforhold, der har holdt sig uforandret gennem de skiftende Tider, ogsaa efter at hun blev Overlærerinde og efter, at vi begge fik Afsked.

I Børnekammeret fik vi sat Jernstænger for Vinduet, saa at lille Gerda kunde sidde paa Bordet og titte over i Vodroflunds smukke Have, hvor der var Musik hver Søndag og undertiden Søgnedags Aftener.

Jeg arbejdede energisk paa at faa Heldagsundervisningen til at gaa, især ved at modarbejde Forsømmelser om Eftermiddagen og Tilbageflytning til Halvdagsskolen. Heldagsundervisningen var nemlig frivillig fra Forældrenes Side.

Hver Eftermiddag gjorde jeg min Ronde gennem alle Klasser. I min Gerning fandt jeg fortrinlig Støtte hos Lærerpersonalet; alle tog det som en Æressag at faa Heldagsundervisningen til at lykkes.*) En god kammeratlig Tone herskede blandt Lærere og Lærerinder; de følte sig som et Lærerkorps. Jævnlig Sammenkomster og Udflugter udenfor Skoletiden hjalp til at smelte dem sammen. For Skolebørnene blev der hvert Aar holdt Skovtur og Juletræ. Her forstod Frk. Engholm især at arrangere, Rønne at sætte Humør. Vi saa hyppig flere af Lærerpersonalet hos os til The om Søndagen, og vore Eksamensfrokoster udvidedes til hele Selskaber. Efter vore beskedne Indtægter (Overlærerne havde kun Bolig og Brændsel udover Lærerlønnen, der var godt 2000 Kr.) kostede det vel temmelig meget, men det bragte en fornøjelig og rar Tone ind i hele Samarbejdet. Overhovedet var de første Aar paa Niels Ebbesens Vej nogle af vore lykkeligste, ogsaa i Hjemmet. Skolearbejdet gik fortrinligt, Elise var nogenlunde rask, og Børnene trivedes godt (men havde dog Mæslinger 1879). Thoras Datter Henriette optoges i vort Hjem i Foraaret 1878 og kom i samme Klasse som Astrid; og Gerda, som med sit lette Nemme havde lært en Del ved Besøg i Frk. Engholms Klasse, begyndte regelmæssig at gaa i Skole hos Frk. Frederiksen og Frk. Nissen. Vi mærkede aldrig andet end gode Følger af, at vore Børn gik i Skole sammen med Børn fra tarve-

*) Om Heldagsundervisning før og nu skrev jeg en Artikel i »Dagbladet« 5. December 1878, min første Publikation under Navn.

ligere Hjem. De fik endog Venner, som de bevarede senere, saaledes »lille Marie«, nu Fru Gjerløv.

Fra Nytaar 1883 kom Astrid og Henriette i Frk. Rousings Skole i Frederiksberg Allé; Gerda kom der Aaret efter. Naar vi havde vore tarvelige, fornøjelige Smaafester om Julen eller paa Fødselsdage, eller vi om Søndag Aften sad i Børnenes Kreds, var vi saa lykkelige som næppe nogensinde senere. Vor Omgangskreds udvidedes med Holm Hansen og Otto Jensens; men jeg maatte 1879 afbryde Omgangen med H. F. L. M. Steen paa Grund af hans Umedgørlighed.

1877 deltog jeg i det nordiske Skolemøde i København, hvor jeg sluttede Venskab med Jon Rud fra Hamar, og tre Aar efter havde jeg den Glæde sammen med Fader og mine Brødre at være til Skolemødet i Stockholm.

Saavidt min Tid tillod det, deltog jeg i de pædagogiske Møder, der afholdtes baade i Pædagogisk Selskab og andre Steder, og som vakte et betydeligt Røre. I Pædagogisk Selskab var jeg i nogle Aar Medlem af Bestyrelsen, og jeg holdt to Foredrag om Folkeskole og Konfession i Udlandet. Disse Foredrag udkom i Boghandelen 1884. Jeg udtraadte frivilligt af Bestyrelsen for Otto Jensens Skyld.

Paa Opfordring af N. C. Rom gjorde jeg i Efteraaret 1880 et Udvalg af Indberetninger til »Danmarks Lærerforening« om forskellige Forhold vedrørende Skolevæsenet i Danmark. Jeg føjede et og andet til efter trykte Kilder for at gøre Fremstillingen mere fyldig, og den hele Skildring udkom som Bog, udgivet af Foreningens Bestyrelse. I min Fritid fortsatte jeg mine i Falkonéralléens Skole begyndte Smaastudier i Skolehistorie, især efter at jeg fik Adgang til Raadstuearkivet, hvor den velvillige Arkivar Oluf Nielsen var mig behjælpelig, og til Rigsarkivets 2den Afdeling med den utrættelige Arkivar Kringelbach, hvis fine Sporsans altid stod til min Tjeneste. I Foraaret 1881 udgav jeg en Part deraf, vedrørende Københavns Skolevæsen, skønt den burde have ventet for at blive undergivet endnu en Bearbejdelse; men Chr. Brøchner Larsen vilde laane mit Materiale for at bruge det i en Afhandling om Hovedstadens Skoler, og saa var det dog rigtigt, at det blev udgivet af den, der havde samlet det.

Men det, som mest lagde Beslag paa min Fritid i disse Aar, var dog Skolebogsarbejdet. I 1877—78 lavede jeg de første Regnehæfter, og de udkom i Foraaret 1878, nærmest fremkaldt ved, at vi manglede passende Stof til Regneundervisningen i Heldagsskolen. Da jeg ved denne Lejlighed en Aften i vor Spisestue fremsatte for H. F. L. M. Steen Planen til en ny Læsebog, der skulde forene Stof for Forstand og Fantasi paa en heldigere Maade end tidligere Læsebøger, greb han straks min Tanke og tilbød at være Medarbejder til Gengæld for, at jeg tidligere havde hjulpet ham med hans Lærebøger i Geografi og Danmarkshistorie. Nu begyndte vi da det brydsomme treaarige Samarbejde paa Læsebogen. Vel var det Honorar, jeg fik for den, i nogle Aar en god Støtte for os og for andre, der stod os nær, især mens min Embedsindtægt var beskeden, men ingen uden mine allernærmeste aner, hvor surt de Penge i første Omgang var fortjent paa Grund af M. Steens vanskelige Karakter. Jeg fik vel nogen Hjælp af min Broder Georg, der siden 1876 var Lærer i Glostrup, og af flere af min egen Skoles Lærere, især af L. Petersen, som efterhaanden var blevet en Ven af Huset; men det var dog kun til Afskrivning og Korrekturlæsning. Jeg havde derfor et overordentlig stort Arbejde i disse Aar med mine tre forskellige Virksomheder i Skolen, Fjords Sager og Læsebogen. Jeg sad oppe til langt ud paa Natten, undertiden med et vaadt Haandklæde om Hovedet for at holde Øjnene aabne, og var dog om Morgenens tidligt paa Benene igen. Min Familie var jeg ikke det for, som jeg gerne vilde, og mit Helbred led ogsaa ved Arbejdet. Mit Haar mistede jeg for en Del i disse Aar, og jeg lagde mig en stærk, nervøs Hovedpine til, der gjorde det nødvendigt for mig i Juni og Juli 1882 at gennemgaa en 6-Ugers Koldtvandskur paa Grefsen ved Kristiania og bagefter tage et 14 Dages Ophold paa Højfjældssanatoriet Gausdal. Det hjalp for Hovedpinen, ligesom det 2 Maaneders Ophold i norsk Natur og mellem norske Mennesker havde sin store Interesse. Det meste af Udgiften ved denne Kur dækkedes af et Stipendium, som Fjord skaffede mig fra Frederiksberg Kommune.

Uagtet Overlærerne officielt var hinanden ligestillede, førte Forholdene det med sig, at jeg som Fjords og Skolekommissionens Medhjælper og som ansat ved den Skole, paa hvilken Opmærksomheden mest var henvendt, indtog en lidt mere fremskudt Plads som en Slags primus inter pares. Herover var der Skinsyge mod mig hos de andre Overlærere. Dette viste sig allerede i Sommeren 1878, da Lærerpersonalet ved Skolen paa Niels Ebbesens Vej — af Frygt for, at jeg skulde søge (og faa) det ved Th. Borregaards Død ledige Embede i Pilealléen — indgav Andragende til Kommunalbestyrelsen om at faa Lov til at beholde mig. Til dette Skridt vilde de have Personalet ved de gamle Skoler med, men Overlærerne her satte sig imod det. Efter Opførelsen af Godthaabsvejens Skole flyttedes Jessen derud 1881, og Rønne konstitueredes som hans Eftermand ved Falkonéralléens Skole. Han sluttede sig til Dorph og Jessen i Uvilje mod min Stilling — ikke mod min Person.

I Foraaret 1883 foreslog Fjord ved Budgetbehandlingen i Kommunalbestyrelsen, at jeg skulde have en mere selvstændig Stilling som Skolevæsenets Regnskabsfører, med nogen Kontrol over alle Skoleudgifter. Dette gav Anledning til, at de 3 andre Overlærere, for at hindre Udførelsen af denne Plan, hvori de saa Begyndelsen til, at jeg som Fjords Eftermand skulde blive deres Foresatte, rettede stærke men ubeføjede Angreb paa Fjords Regnskabsførelse og hele Administration.

De fandt til Dels Støtte hos Skoledirektionen og et Mindretal af Kommunalbestyrelsen, undslog sig for Forhandlinger med Fjord og mig, gjorde med Hensyn til Skolernes Administration kun lige, hvad de var nødt til, agiterede for deres Opfattelse blandt Lærerpersonalet og bragte en for Arbejdets rolige Gang højst skadelig Uro og Opløsning ind i den frederiksbergske Skoleverden. Samtidig blev Fjords ældste Søn sindssyg i et Aars Tid, og dette svækkede Faderens vante Energi. Men heldigvis var Skolekommissionen i sin Helhed, og især Pastor Chr. Ewaldsen, samt paa sin mere stiltfærdige Vis Dr. phil. M. Steenstrup og Kaptajn (senere Oberstløjtnant) G. Ramm urokkelig faste, og det hele endte med et fuldstæn-

digt Nederlag for Urostifterne. Jeg havde i disse Aar og senere meget Samarbejde med Henriques og Lyngbye som Fattiginspektører, Ring som Kasserer og Hattensen som Sekretær, senere Kommunaldirektør.

I Anledning af det voksende Omfang af Fjords landøkonomiske Forsøgsvirksomhed ønskede han at opgive sin Stilling som Tilsynshavende, og Skolekommissionen ønskede saa, at den nye Plads som Inspektør*) for hele Kommunens Skolevæsen foreløbig skulde være forenet med en Overlærerplads, indtil Skolevæsenets Vækst gjorde det nødvendigt at fritage Inspektøren for at være Bestyrer af en Skole, og med dette for Øje indrettedes en større Overlærerbolig i Godthaabsvejens nye Skole. Men da Overlærerne i Pilealléen, Falkonéralléen og paa Lampevej frygtede for, at Pladsen skulde tilfalde mig, fik de Skoledirektionen til at modsætte sig denne Forening af en Overlærer- og en Inspektørstilling, og der blev da oprettet en Plads alene for en Skoleinspektør.*) Den skulde besættes af Kommunalbestyrelsen efter Skolekommissionens Indstilling. Et Forsøg fra Skoledirektionens Side paa at tilegne sig Kaldsretten strandede, da Kommunalbestyrelsen erklærede, at i saa Fald vilde den slet ikke oprette Pladsen. Jeg havde den Tilfredsstillelse, at jeg blev ene og enstemmigt indstillet af Kommissionen, og uagtet Oppositionen i Kommunalbestyrelsen afholdt sig fra at stemme, blev min Ansættelse ført igennem den 18. April 1885.

Lærerpersonalet ved Skolen paa Niels Ebbesens Vej gjorde et smukt Afskedsgilde for Elise og mig i Hotel »National«.

I denne stærkt bevægede Tid oplevede vi ogsaa i Familie-kredsen en Del. I Sommeren 1884 havde vi et dejligt Ferieophold ved Fakse Ladeplads (Hylleholt), hvor vi lejede os ind hos Sognefogden og selv holdt os med tør Kost. Vi spiste til Middag paa Hotellet. Pragtfuldt Sommervej, en smuk Egn, Udflugter til Vemmetofte, Fakse og Præstø, samt venlige Mennesker at omgaas, gjorde os dette Ferieophold usædvanlig tiltrækkende. Det var den sidste Sommer vi var saa lykkelige at have begge vore Børn.

*) Hvad man senere kalder *Direktør*. R. C. M.

Lige før Julen 1884 fik jeg en alvorlig Blindtarmsbetændelse og var Døden nær. I en Maanedstid levede jeg af Havresuppe og Mælk, krydret med Opium. Det var en meget alvorlig Tid for os alle. Jeg kom Gudskelov op igen; men der gik lang Tid hen, inden jeg paany kom til Kræfter.

Elises Forældre maatte paa deres ældre Dage bringe store Ofre for Thora og hendes Børn, der efter Aagesens Død 1877 tog hjem til dem. Svigermoders Helbred havde i mange Aar været daarligt, og nu begyndte Svigerfader ogsaa at skrante. Men de bar Modgangen med stor Gudhengivenhed, og Svigermoder bevarede til det sidste sit elskelige og opofrende Sindelag. Den 22. Januar 1882 døde Svigerfader, og den 21. August fulgte Svigermoder efter, hvorpaa vi arvede deres lille Ejendom paa Nykøbings Vesterbro. Samme Efteraar solgte jeg den til Billedhuggerinde Nielsine Petersens Moder (Netto-Overskud 1040 Kroner). Thora lejede sig en Lejlighed i Byen.

Min Fader, der efter 30 Aars Virksomhed tog Hjælpelærer 1868, og nogle Aar efter holdt aldeles op med at tage Del i Besørgelsen af sine Embedsforretninger, søgte Afsked fra 1. Januar 1882, da han gik i sit 70de Aar. Han og Moder flyttede ned i deres »Enkesæde« ved Siden af Faders Barndomshjem. De havde deres gode Udkomme, men Fader led stadig af sit Hjerteonde. Længe fortrolig med Døden, gik han bort d. 12te Oktober 1883. Moder tog Frk. Soelberg til Selskab og Hjælp, rejste om og besøgte sine Børn, var glad ved Livet og aandsfrisk til sin Død den 15. Maj 1890. Mine Forældres Sted blev solgt, og Værdien af dette samt den Kapital, de ved Nøjsomhed og Sparsomhed havde efterladt sig, gav henimod 2000 Kr. til hver af os 4 Brødre. Mig kom disse Penge godt tilpas til min Helbredsrejse til Ems samme Aar.

Min Broder Theodor fik 1881 Lærerembedet i Taarbæk, og Georg opgav 1883 sit Lærerembede i Glostrup for at blive Kontorchef hos Etatsraad Ferslew, en vellønnet Stilling, som han bevarede, ogsaa efter at han 1892 vendte tilbage til Skolen og blev Lærer, først i Utterslev og senere i København. Ferdinand blev i Næstved til 1897 og bosatte sig to Aar efter i Roskilde.

OM FRIVILLIG HELDAGS- UNDERVISNING I ALMUESKOLER

En i Dagbladet for 5. December 1878 publiceret Redegørelse

af daværende Overlærer *Joakim Larsen.*

Spørgsmaalet om Udvidelse af Undervisningstiden i de offentlige Skoler var et af de Principspørgsmaal, der fremkaldte den livligste Forhandling i den i Aarene 1873—75 nedsatte store Skolekommission i København, der fremkaldte den sidste Reform af Hovedstadens Skolevæsen. Medens det fra alle Sider erkendtes, at det var nødvendigt at forøge den daglige Undervisningstid for at naa Almueskolens Maal i et fyldigere Omfang, stod to Hovedanskuelser overfor hinanden med Hensyn til den Maade, paa hvilken den forøgede Skoletid burde tilvejebringes. Flertallet vilde blive ved den bestaaende *Halvdagsundervisning* men med forøget Timetal, hvorimod et Mindretal foreslog Indførelsen af *tvungen Heldagsundervisning* med delt Skoletid for Børn indtil 11 Aars Alderen og Halvdagsundervisning i de ældre Klasser for ikke at berøve Forældrene den Støtte, de kunde have i Børnenes Arbejdsfortjeneste. Mindretallets Forslag stod i nøje Forbindelse med, at de samme Medlemmer foreslog at ophæve Betalingsskolerne og lade Friskolerne være de eneste kommunale Skoler, idet Heldagssystemets forøgede Timetal skulde hæve disse til at naa Betalingsskolens Maal, ligesom man antog, at den længere Undervisningstid i den yngre Alder vilde bringe flere Børn til at gennemgaa hele Skolen. Mindretallet gjorde gældende, at en delt Undervisningstid fra 8 til 12 og 2 til 4 vilde værne Børnene mod Misbrug til Arbejde og for en Del mod slet Selskab samt give langt mere Udbytte end en samlet Undervisningstid paa 5 Timer, der tilmed var for anstrengende for Barnet. Flertallet ansaa derimod 5 Timers samlet Arbejde for ikke at ligge over et Barns Kræfter og fandt den tvungne Heldagsundervisning at

være for stort et Indgreb i Forældrenes Ret til at benytte Børnenes Medhjælp, hvorhos de frygtede for, at den delte Skolegang vilde give Anledning til hyppigere Forsømmelser. Imidlertid erkendte Flertallet, at der i de Samfundslag, hvis Tarv Almueskolen fortrinsvis maatte have for Øje, gik en dobbelt Strømning, paa den ene Side med Uvillie mod Skoletvangens Udvidelse, paa den anden Side med Krav paa en forbedret Undervisning for de Ubemidlede, og det forsøgte at bringe disse to Fordringer i Samklang ved at foreslaa en *frivillig Heldagsundervisning*, saa at der ved Siden af den almindelige Halvdagsskoles blev tilbudt Heldagsundervisning i særlige Friskoler med 36 Timer om Ugen igennem alle Klasser undtagen Forberedelsesklasserne, dog med Tilladelse til at omdanne de ældre Klasser til Halvdagsklasser, hvis det viste sig, at Interessen for den udvidede Undervisning ikke formaaede at veje op med Fordelene af Børnenes Udenomsarbejde. Ved den endelige Vedtagelse af Kommissionens Forslag i Kommunalbestyrelsen 1876 forkastedes Mindretalsforslaget om tvungen Heldagsundervisning, men Skoledirektionen opfordredes til at overveje Spørgsmaalet om Oprettelse af frivillige Heldagskoler og eventuelt fremsætte Forslag derom. Til Dato foreligger imidlertid Intet om Resultatet af Skoledirektionens Overvejelser angaaende denne Sag.

Da dette Spørgsmaal har en saa stor Betydning for Almueskolens fremtidige Udvikling, turde det ikke være af Vejen at fremdrage saadanne Kendsgerninger, som kunne være vejledende ved Bedømmelsen af de modsatte Anskuelser, der er fremkomne om denne Sag.

Det maa da først fremhæves, at Heldagsskolen i København er omtrent ligesaa gammel som Hovedstadens offentlige Skolevæsen. Den Række offentlige Skoler, som fra 1702 oprettedes i alle Hovedstadens Sogne ved privat Godgørenhed, og som senere blev kendte under Navnet »Kirkeskoler«, havde alle frivillig Heldagsundervisning med delt Skoletid, i Reglen 8—12 og 1—5, dog med en kortere Undervisningstid nogle Dage, saa at det ugentlige Timetal var ca. 40. Da Agent Holck 1771 oprettede sine 5 Friskoler for at bøde paa det offentlige Skole-

væsens daarlige Tilstand, blev der ogsaa i disse indført frivillig Heldagsundervisning med delt Skoletid (7 Timer om Sommeren og 6 Timer om Vinteren). Om nu end den Understøttelse af Klæder og Mad, som Børnene erholdt i disse Skoler, ligesom i Kirkeskolerne, har bidraget sit til at holde Børnene til Skolegang, idet Skoleforsømmelser medførte Tab af Spisebilletter eller Brød, forlyder der dog i det Hele intet om, at det var forbundet med særlige Vanskeligheder at faa Børnene til at møde i Skolen to Gange om Dagen.

Da Fattigvæsenet i Hovedstaden fra 1772 begyndte at grundlægge de første Skoler for Kommunens Regning, indførtes der ligeledes Heldagsundervisning med delt Skoletid, en Foranstaltning, som holdt sig til Fattigskolernes Ophævelse for 3 Aar siden, og Deltagelsen i denne Undervisning var i Begyndelsen for en Del frivillig, da Fattigvæsenets Skoler oprindelig ikke blot søgtes af Børn af Almissenydende, men ogsaa af andre Ubemidlede, fordi der ikke gaves andre kommunale Skoler. I Begyndelsen af nærværende Aarhundrede oprettede Jøderne i Hovedstaden de to endnu bestaaende Friskoler for Børn af den mosaiske Menighed; ogsaa her indførtes Heldagsundervisning med delt Skoletid. Det samme var Tilfældet med flere af de private Skoler, som for et Par Menneskealder siden stiftedes af velgørende Foreninger for at give en udvidet Almueundervisning, f. Ex. det søsterlige Velgørenheds-Selskabs Skole. Til 1814 var altsaa Heldagssystemet den aldeles fremherskende Form for Almueskolevæsenet i Hovedstaden. At det blev forladt i den nærmest følgende Tid, hvor Skolevæsenet hemmedes i sin Udvikling af økonomiske Vanskeligheder og en slet Bestyrelse, er let forklarligt; men næppe begyndte Københavns Skolevæsen i Trediverne at rejse sig efter sit Forfald, før Heldagsundervisningen atter kommer frem i enkelte offentlige Skoler, og i Anordningen af 20. Marts 1844 bestemtes det, at naar et tilstrækkeligt Antal Forældre ønskede at give deres Børn en udvidet Undervisning mod en forhøjet Skoleløn, skulde der for disse oprettes Heldagsklasser med 6 Timers daglig Undervisning. Med Kancelliets Samtykke blev disse Klasser imidlertid ikke oprettede, da Direktionen tvivlede om, at de

Børn, der gik i Almueskolerne, vilde benytte den udvidede Undervisning.

Ved Siden af disse historiske Fakta fra en svunden Tid kan der stilles Erfaringer fra Nutiden med Hensyn til Muligheden af at gennemføre en frivillig Heldagsundervisning. Da de kommunale Autoriteter paa Frederiksberg i 1875 erkendte, at man ikke kunde blive staaende ved kun at have en offentlig Friskole med Halvdagsundervisning, men enten som i København og de fleste Provinsbyer burde oprette en Betalingsskole med lave Skolepenge eller udvide Friskolen, besluttede Skolekommission og Kommunalbestyrelse sig til efter Forslag af den Tilsynshavende ved Skolevæsenet, Docent Fjord, at forsøge en frivillig Heldagsundervisning i den Skolebygning, som var under Opførelse paa Niels Ebbesens Vej. Det ejendommelige ved den nye Ordning var:

1) at der oprettedes Heldagsundervisning for Børn i 8—11 Aars Alderen med 34 Timer om Ugen for hver Klasse, saaledes at Børnene skulde søge Skolen daglig Kl. 8—12 og Kl. 2—4, undtagen Lørdag Eftermiddag.

2) at Forældrene fik frit Valg mellem at lade deres Børn søge denne Skole eller Halvdagsskolen med 24 Timers Undervisning, og

3) at i Heldagsskolen skulde ikke idømmes Bøder for Forsømmelser, men de Børn, der ikke søgte Skolen stadig, henvises til Halvdagsskolen.

Efterat den Tilsynshavende paa et Møde af Børnenes Forældre havde udviklet Betydningen af Skoleplanen og gjort opmærksom paa, at man ved Forsøget med Heldagsskolen ønskede at erholde et praktisk Svar paa, om Forældrene kunde og vilde benytte den Adgang til en bedre Undervisning for deres Børn, som nu blev tilbudt, aabnedes Skolen i Maj 1877, navnlig kun for Børn fra det østlige Kvarter i Kommunen. Børnetallet, som den 1ste Juni 1877 udgjorde 177 i 6 Klasser, var Aaret efter steget til 318 i 10 Klasser, idet næsten alle de Børn fra det nævnte Kvarter, der ved Oprykning fra Forberedelsesklassen skulde træffe Valg imellem Heldags- eller Halv-

dagsundervisning, valgte den første. Da Tilgangen fra private Skoler ikke har været stor, er Skolen fornemmelig bleven søgt af de Børn, der tidligere gik i Halvdagsskolen; da Arbejderbefolkningen i Kvarteret tilmed hører til den fattigere Del af Kommunens Beboere, og den sidste Vinter desuden var meget trykkende for Smaafolk, faar dette Faktum forøget Betydning ved Afgørelse af Spørgsmaalet, om Heldagsundervisning lader sig gennemføre. Skolegangen har vist sig over Forventning stadig, idet Forsømmelserne med Fradrag af de paa Grund af Sygdom forsømte Dage i afvigte Skoleaar kun har udgjort 0,9 pCt. af de skolepligtige Dage, medens de i Frederiksberg Halvdagsskole var 1,9 pCt., og i Københavns offentlige Skoler i 1877: 2 pCt. I Skolens første Aar bortvistest kun 1 Barn til Halvdagsskolen paa Grund af daarlig Skolegang, medens omtrent 2 Børn pr. Klasse maatte tilbageflyttes til Halvdagsundervisning, fordi Forældrene behøvede Børnenes Medhjælp den halve Dag. Forsømmelser uden gyldig Grund eksisterer næsten ikke, og Forældrenes hele Optræden lige overfor Skolen vidner i Reglen om, at de paaskønner dens Gerning. I Henhold til de saaledes indvundne Resultater af Forsøget med Heldagsundervisning i Frederiksberg Kommune, skal det være paatænkt, naar en ny større Skole i en nær Fremtid maa opføres, at udvide Heldagsundervisningen til de andre Kvarterer af Kommunen.

Uden at tale om den tvungne Heldagsundervisning, som bestaar i flere Købstæder, f. Eks. Thisted, maa det sluttelig bemærkes, at der i adskillige Byer i Provinserne er indført eller paatænkes indført en lignende Ordning af Skolevæsenet som den nævnte i Frederiksberg. Saaledes har man i Ribe for nylig faaet Ministeriets Approbation paa en Skoleplan, hvorved Kommunens Betalingsskole nedlægges, medens der foruden den tvungne Halvdagsskole oprettes en frivillig Heldagsskole, hvor Forsømmelser straffes med Henvisning til Halvdagsundervisningen.

Uagtet de her fremførte Kendsgerninger selvfølgelig ikke afgør Spørgsmaalet, synes de dog at pege hen paa, at ved Skolevæsenets Udvikling i de større Kommuner bør der arbejdes henimod Hverdags- og Heldagsskolegang.

ET FRAGMENT AF DISCIPLINENS HISTORIE

Af Papirer fra 1878

DRIEBEIN er død. Dette er et uerstatteligt Tab for Seminariet. Jeg vil holde paa, at Jensen, hans Formand, i sin Tid var en glimrende Forstander, men at han egentlig blev paa sin Post lidt længere, end godt var. Men Driebein blev, fristes man til at sige, taget bort tidligere end godt var. Tiden havde ført med sig en Udvikling, som Jensen ikke ret var fortrolig med, og Driebein kom da i en heldig Stund. Han holdt lige saa strengt som Jensen paa, at Eleverne skulde tilegne sig et stort Kundskabsstof, og at de skulde opdrages ved en gennemført, streng Disciplin, men hans Begreber om Disciplin var friere, mere i Overensstemmelse med de sidste Slægtleds Udvikling end Jensens, og der var mere Aand i hans Fordringer om Kundskabstilegnelse end i Jensens, — der laa nærmere »Bogstaven«.

I Jensens Tid var der Disciplin paa Seminariet, og det saa det kunde blive til noget. At der alligevel kunde blive Oprør en Gang imellem er sikkert, men det var under ganske særlige Forhold. Den daglige strenge Orden og Disciplin fandt Flertallet sig i som noget, der var selvfølgeligt. Dengang var der jo ogsaa i Familierne de fleste Steder en Mandstugt, som man nutildags aldeles ikke finder Sidestykke til. Derfor kunde der ogsaa være det paa Seminariet. Ve den, der ikke havde sin Seng redt om Morgenen inden 7, saa han paa det Klokkeslet kunde sidde i Spisestuen ved Thebordet. Vé den, der i Dagens Løb røg Tobak paa Steder, hvor slig Udskejelse var forbudt, og ve den, der ikke gik i Seng senest Klokkeren 11.

Men, vil man forbavset udbryde, naar man hører dette, hvorledes kunde Forstanderen vide, hvor og hvornaar en Elev røg Tobak eller hvornaar han gik i Seng? Det kunde han da ikke? Jo, maa jeg svare, saamænd kunde han saa, og navnlig da i den ældre Tid, da det var Opsynsmændenes Hverv at opskrive alt sligt i en Bog, som en af dem hver Morgen før Klokken 8 overrakte ham. I denne Meldingsbog opskrev de pligtskyldigt hvem der havde røget paa et Tidspunkt, da sligt var forbudt, hvem der i en eller anden Time havde været uopmærksom, hvem der havde sovet over sig o. s. v. Var et Par Stykker i Besøg hos en Familie i Ballerup blev det noteret, og næsten altid under denne Form: N. N. gik til Ballerup Klokken 4 og var hjemme igen i rette Tid. Stod der saaledes, var jo alting godt, men undertiden kom der til at staa: Alle undtagen N. N. var hjemme i rette Tid, og saa blev den ulykkelige Synder i Dagens Løb engang kaldt op til Forstanderen for at faa sig en ordentlig Overhaling. Værre endnu gik det dem, der paa den fælles Læsestue havde raabt op eller paa anden Maade havde forstyrret Kammeraterne i at læse. Ja, der fandtes virkelig i Seminariets Papirer i mange Aar opbevaret en Meddelelse om, at en vis Elev, der forresten senere blev et meget agtet Medlem af Samfundet, en Aften var kommen til at »ubehageliggøre Luften paa Læsestuen«.

Desværre ved ingen nulevende, hvor højt Forstanderen taxerede denne Forbrydelse. Sagen er dog vel bleven ordnet i Mindelighed, som de fleste andre blev det. Men Opsynsmandsmeldinger som de her omtalte vidner vel nok, skulde jeg mene, om en Disciplin, som ingen i vore Dage drømmer om. Man kan ved at høre herom slutte sig til, hvilket Jernregimente Eleverne i gamle Dage var underkastede. Havde de mon Skade deraf? Nej, afgjort ikke. De fleste af dem forlangte, naar de kom ud i Verden en lignende Disciplin af deres Undergivne — dog uden Anvendelse af Meldingsbøger, og det stemte dengang mange Steder med den daværende Tids »Aand«.

Vil man spørge, om et Regimente som Jensens var nødvendigt, vil jeg svare, at det var det vistnok *dengang*, men at det efterhaanden som Livsformerne blev mere civiliserede mi-

stede sin Berettigelse. I Driebeins Tid var der sandelig god Disciplin, men Meldingsbøgerne var borte, og Driebein, der ligesom Jensen hadede Tobaksrøg af sit inderste Hjerte, modtog ingen skriftlige Meldinger angaaende denne Lasts Udøvelse — men nu og da ganske vist en mundtlig, dog aldrig var det en Elev, der forebragte sligt, *det* vilde man ikke have kunnet formaa nogen Opþsynsmand til, men den, der skulde forebringe sligt — Nota bene hvis han *vilde*, var Seminariets Inspektør. Som oftest afgjorde han dog Sagen paa staaende Fod uden at indgive nogen »Melding«. Saavel han som enhver anden Lærer, der kunde bringe det over sit Hjerte, har mere end een Gang, naar han traf en Elev »med Pibe paa« i et Klasseværelse, frataget ham Piben og i samme Nu brækket Røret over og slaaet Pibehoved og Svampedaase (de var jo dengang som Regel af Porcellæn) itu. Sligt gik dengang an! Men i andre Henseender var Disciplinen i Driebeins Tid, om end skarp, saa dog mere i Slægt med vor egen Tids.

Meldingsbøgerne med deres rigoristiske, ja i vore Øjne rent latterlige Indberetninger er borte, og de kommer aldrig igen.

TALE VED AABNINGSMØDET PAA JONSTRUP SEMINARIUM DEN 12. AUGUST 1929

Af Forstander, Dr. phil. *Arne Møller*.

HAN brændte sine Skibe! —
I de gamle Historiebøger stod der mere om Krige og Krigsmænd, end der staar i de moderne. Der kunde man let støde paa dette Udtryk om en Hærfører, som kommer til en fremmed Kyst: »Han brændte sine Skibe«. — Jeg er kommet til et fremmed Land, jeg har brændt mine Skibe.

Enhver Lignelse halter, ogsaa denne. Vær ikke bange, jeg er ikke kommet for at føre Krig med Jonstrupperne. Men jeg er dog kommet hertil over Sø og salten Vove; ikke alene over Storebælt, men over Verdens det vildsomme Hav. Og jeg kommer ikke tomhændet.

Jeg tænker ikke paa Kundskaber eller Videnskaber eller Kunster. Det er kun lidt, jeg har samlet af disse rare Sager. Jeg tænker paa Liv. Ikke saa meget paa Livserfaringer som paa Livsoplevelser; jeg maa vel helst sige: paa Glæder og Sorger; det er det, Skibet er ladet med.

Synes De maaske, det er en ringe Last? For mig er den dyrebar.

Siger ikke Kingo: »Sorrige og Glæde, de vandre til Hobe«. Er dette ikke Menneskelivets Rigdom den Dag i Dag? Er det ikke »Jorderigs Guld« ogsaa i vore Dage? Jeg ved vel, at det stadig kun er »prægtigt Muld«. Men dette er en anden Sag, som der her ikke skal gaas ind paa.

Skal jeg kalde en anden til Vidne herpaa, Goethe. »Alles geben die Götter, die unendlichen, ihren Lieblingen ganz; alle Freuden, die unendlichen, alle Schmerzen, die unend-

lichen; ganz!« Man har fundet det anmassende af Mynster at sætte dette Ord som Motto over »Meddelelser om mit Levned«. Man vilde da med Rette kunne finde det mere anmassende af mig at citere dette Ord her i mine »Meddelelser om mit Levned«. Det anmassende ligger nu imidlertid hos Goethe, d. v. s. i den romantisk-hedenske Betoning, der er over disse skønne Ord. Thi det er ikke blot Gudernes Yndlinge eller moderne Overmennesker, der i en romantisk Kraftstemning har Lov til at tale om »alle Freuden, die unendlichen, alle Schmerzen, die unendlichen«; det har mangt et Moderhjerte haft mere Ret til.

Det er nemlig almenmenneskelige Kaar, saaledes som det er sagt jævnt og sandt af D. G. Monrad: »Alt, hvad der fylder et Menneskehjerte med Glæde, fylder det ogsaa med Smerte. — Al Kærlighed skjuler Sorg. — Livet kommer med Glæden i den ene og Sorgen i den anden Haand.«

Saaledes kommer jeg da her til Jonstrup: Med mine Skibe ladet med »Allehaande«; men den dyrebareste Last er mit Livs Glæder og Sorger. Øverst i Lasten ligger de sidste: Fællesglæder og -sorger med Venner i Kølstrup Menighed, som jeg lige har forladt. De er friske, ligesom et frisk Saar. Og nu har jeg ført Lasten i Land og brændt mine Skibe.

Ikke fordi jeg vil udlette mine Spor og glemme, at de har baaret mig hertil; ikke at jeg vil løbe fra min Fortid eller fornægte min tidligere Gerning. Hvorfor skulde jeg det, og hvordan skulde jeg det? Jeg kaster tværtimod et hastigt Blik tilbage til Afsked — der er baade Tak og Vemod deri. Jeg tror, at min Fortid har været nødvendig for min Fremtid. Jeg tror, at det kan være af Betydning for min Gerning her, at jeg har maattet øve mig i at sætte Sejl baade i Med- og Modvind. Jeg tror nemlig, at en Skipper aldrig kan være for erfaren, om han skal kunne hjælpe en eller anden Jungmand til Søkort at forstaa, ja maaske endda til Skib at føre.

Men nu har jeg altsaa taget alle mine Vaaben og alt, hvad Skibet er ladet med, og er gaaet fra Borde. Og jeg »brænder mine Skibe«, det er: jeg føler, at der er ingen Vej tilbage; det gælder at vende Ryg til det, der var, og gaa fremad imod

den gryende Dag og i den nye Strid. Det vil sige i det nye Liv her, i de nye Glæder og Sorger. Thi saaledes vil ogsaa Menneskekaarene blive her paa Jonstrup. Det véd jeg — Medgang og Modgang vil ogsaa her hinanden anraabe.

Dette er et Vovestykke. Især af den, der ikke er ganske ung længer. Men jeg er dog altsaa ikke saa gammel, at Vovestykket ikke kan friste mig. »Hvo intet vover, intet vinder«. Af min Livssejlads har jeg lært dette, som vist er Søstaden Bremens Valgsprog: »Navigare necesse est, vivere non necesse« : det er nødvendigt at sejle, det er ikke nødvendigt at leve. Thi alt Liv er Strid, — «kæmpe vi maa i den løbende Tid, Livet hernede er Strid,« -- altsaa et Vovestykke.

Men det er naturligtvis ikke for Vovestykkets Skyld, — jeg er virkelig ingen Galgenfugl, ikke engang en Vovehals, tværtimod temmelig bange af mig, — nej, jeg har dog vel en særlig Grund dertil. Jeg drives dog vel af en indre Drift til at søge over Havet, til at tage nyt Land, til at blive Landnamsmænd. Jeg føler mig ufærdig; jeg trænger til at prøve denne Gerning, lære af den. Ja, jeg gaar ind til dette Arbejde, først for min egen Skyld; — om man vil, for min egen Udviklings Skyld. Jeg trænger til at udvikle mig i dette Fællesliv her sammen med Lærere og Elever.

Det er pinligt at maatte tilstaa, at man er saa ufærdig, navnlig naar man er saa gammel som jeg, ikke mindst for en forhenværende Censor, der staar over for forhenværende Examinander og fremtidige Elever! Følelsen af Ufærdighed kan i det hele være saa pinlig. Men jeg bygger dog ogsaa paa denne Følelse af Ufærdighed et Haab — Haabet om endnu at være i Vækst. Og dermed et Haab om, at vi kan passe for hinanden, I unge og jeg, fordi vi begge er i Vækst og derfor begge ikke færdige.

Thi jeg kender ingen Ungdom, der er Navnet værd, uden den dybe Følelse af Ufærdighed, der er Tegn paa, at Livet gror. Jeg haaber, denne Følelse maa være stærk i de unge Sind, som betyder Jonstrup. Jeg haaber, vi maa være enige om en uafladelig Krig imod alt, hvad der udgiver sig for Liv, især for Ungdomsliv, og som samtidig erklærer sig for »fær-

digt«. Thi det »færdige« betyder Døden. Paa alle Omraader. Naar der tales kristeligt, kan disse »færdige« Dødnings se saaledes ud: »Forhærdede Tidselgemytter, saa stive som Torne og Støtter«. Naar der tales videnskabeligt eller pædagogisk, er der den gode, gamle Regel: Man skal lære, saa længe man lever. Ve den Lærer eller den, der vil være Lærer, som nogensinde slaar sig til Ro paa Vejen og glemmer denne gyldne Leveregel!

Derfor bestaar det fortryllende ved Ungdommen for en stor Del netop i dette ufærdige. Og paa den anden Side: Et Sind er ungt, saa længe det gror, selv om Issen graaner. Skal vi tage os det til Indtægt, vi, som er Lærere her, vi, som er ude over den første Ungdom?

Jeg vil da gerne i Dag træde frem som en af de ikke ganske unge i en Kappelstrid om, hvem af os, der er mindst færdig, d. v. s. mest Vækst i. I en Kappelstrid om at gro mest. Vil I være med?

Behøver jeg at minde om, at der er den Forskel paa Liljers og Menneskers Vækst, at Liljerne »de arbejder ikke, de spinder ikke«; men skal et Menneske gro, saa maa der for det første Arbejde, for det andet Arbejde og for det tredie Arbejde til. Dette er ikke nogen Nyhed for mine Medlærere, som er vant til det Arbejde her, som jeg nu skal til at begynde paa. Og forhaabentlig heller ikke for mine Elever. Ogsaa I kender den dejlige Sang, der slutter saaledes:

Kun Spiren frisk og grøn i tidlig Vaar
og Blomsterfloret i den varme Sommer,
da Modenhed i Møde Planten gaar
og fryder med sin Frugt, naar Høsten kommer;

det er Vækstens Lov. Men I véd ogsaa, at Sangen begynder: »Et jævnt og muntert virksomt Liv paa Jord« — det er det muntre Arbejdes Lov. Og I kender forhaabentlig Virksomhedens, Arbejdets Lov af Erfaring; ellers vil I aldrig opleve, hvad det er at gro.

Jeg tror dog, jeg ogsaa har Lov til at kalde mig ufærdig i en mere positiv Betydning — ikke alene som en, der er paa Vej, men som en, der higer imod et Maal, imod noget, som jeg skal naa, noget, som Livet kræver af mig. Det er nok det, man kalder at føle sit Kald. Derfor har jeg i min Ufærdighed ikke blot et Haab at bygge paa, men ogsaa en Tro, — fordi jeg ser et Maal, føler et Kald.

Og derfor vil jeg nævne et andet Ord, et Ord af en større og bedre — ikke flere Sømandsord, men et Ord af en Sædemand om at pløje. Det er den store Sædemands Ord: »Ingen, der lægger Haand paa Ploven og ser sig tilbage, er velskikket til Guds Rige«:

Har Haand du lagt paa Herrens Plov,
 da se dig ej tilbage!
 se ej til Verdens Trylleskov
 og ej til Sodoms Plage!
 men pløj din Fure, strø Guds Sæd!
 er Jorden dig for tør, saa græd!
 vil Graaden kvæle Røsten,
 saa tænk paa Gyldenhøsten!

Men sker det end, du ser dig om,
 for vi er alle svage,
 paa Stand dit Kald dog ihukom,
 gør ej et Skridt tilbage!
 Tilbage vender Livet ej,
 al Krebsgang er kun Dødens Vej,
 om Hastværk Fald dig bragte,
 saa lær kun at gaa sagte.

Det Billede er jævner og dog mere talende — og mere passende for mig og Anledningen. Det kommer Virkeligheden nærmere. Jeg skal jo begynde et Arbejde her paa et Seminarium, paa et Stykke Sædejord altsaa. Her skal pløjes, her skal saas.

Det er virkelig ogsaa for dette Arbejdes Skyld blandt de

unge, jeg lægger Haand paa Ploven. Det tør jeg roligt paa-staa. Ellers var jeg blevet, hvor jeg var. Nu gælder det da om at pløje Furen lige og ikke se sig tilbage; »tilbage vender Livet ej«. Jeg har valgt dette Arbejde med denne Sædejord her paa Jonstrup frem for andet Arbejde, fordi jeg har følt, at jeg maatte det, — for min Ufærdigheds Skyld, men ogsaa fordi jeg tror, at jeg har et Maal med dette Arbejde.

Jeg tror det, — ja, for vel er det rigtigt, at der, som før sagt, kræves Haab og ogsaa Kærlighed til at arbejde med Muldjorden i Bryst:

Her er Sommersol nok,
her er Sædejord nok,
bare vi, bare vi have Kærlighed nok, —

men jeg vil i Dag lægge Vægt paa, at der kræves Tro til dette Arbejde. Thi dette Stykke Jord skal blive et Stykke Guds Rige. Det er jo den egentlige Mening med hele denne Billedtale: »Ingen, som lægger Haand paa Ploven og ser sig tilbage, er velskikket til Guds Rige«. Eller: »Pløj din Fure, strø Guds Sæd«,

Jeg tager altsaa fat, idet jeg bygger paa noget stærkere end mine egne Sorger og Glæder og mit menneskelige Haab. Paa Troen paa, at der skulde blive en Stump af Guds Rige her paa Jonstrup Vang. Synes I, denne Tro er dumdristig? I ser paa mig, eller I tænker maaske paa jer selv. Ja, jeg vilde vel ogsaa engang have regnet det for en dumdristig Tale. Thi her gælder det, om nogensinde: »Det er nødvendigt at sejle, det er ikke nødvendigt at leve«. Troen er den største Vovehals, ikke Danmarks Riges, men Guds Riges. »I Troen vil jeg det vove,« siger Hans Thomissøn meget rigtigt. Men jeg kan altsaa ikke nøjes med mindre end dette: »Pløj din Fure, strø Guds Sæd!«

Ellers vilde det være halsløs Gerning, synes jeg, at give sig til at arbejde med denne Jord — ja ogsaa hovedløs og hjerteløs Gerning. Kort sagt: Det vilde blive tomt og ked-sommeligt som alt, der kun er menneskeligt. Netop »Øde og

Tomhed« som Jorden, før Guds Aand begyndte Skabergerningen med den. »Øde og tomt er det verdslige Bryst« der, hvor det er Menneskers Ære og ikke Guds Ære, som bliver Maalet. Der vilde intet evigt Perspektiv blive for dette Arbejde, intet virkeligt Maal. Og heller ingen virkelig Frimodighed og Fred.

Har du da saa stærk en Tro, at du tør tale saadan? Nej, tværtimod. Men ogsaa dette er taget i Betragtning. Der er ogsaa tænkt paa Folk af min Slags. Ja netop paa den Slags: »Men sker det end, du ser dig om, for vi er alle svage«. Vi er *alle* svage. Og den svage Tro ser sig om efter Tegn. Det har den Lov til.

Jeg nævner blandt andre gode Varsler for min Tro det, at jeg er kommet til netop dette Seminarium. — Forholdene kunde let have været den Ubetydelighed anderledes, at jeg var kommet til et andet. — Og at jeg er blevet Stig Bredstrups Eftermand.

Man skal være forsigtig med, hvad man siger om en fra-værende. Han kan jo ikke forsvare sig — hverken mod ens Dadel eller Ros! Desuden kan Stig Bredstrup undvære mine Ord. Derfor kun dette: Jeg ved, han har hejst sit Flag for os i Dag, og vi har ham in effigie blandt os; — jeg vilde dog ønske, at han havde været her lyslevende, som han jo er. Thi jeg ser i ham Symbolet paa Fælleslivet paa Jonstrup; jeg tror ogsaa, han har været Hovedkraften i dette Fællesliv.

Jeg ved lidt om, hvad Fælleslivet betyder for et Seminarium: »Takt, Takt, pas paa Takten, den er mer end halve Magten . . .«. Lad os være glade for, om vi kan *faa Takt* i de hundrede paa Jonstrup, saa »en og anden laaner Øre«.

Nej, lad os haabe, at vi maa *blive ved med* at holde Takten her paa Jonstrup. Thi er den rette Takt uvurderlig for et Menneske, er den det vel endnu mere for et Samfund. »Den Stad, der er splidagtig med sig selv, kan ikke bestaa«. Den rette Takt, det er det samme som den gode Tradition. Jeg tror, at der er en god Tradition paa Jonstrup, den rette Takt, det gode Fællesliv.

Der var i Middelalderen et Samfund, som kaldtes »Brød-

rene af Fælleslivet«. Maatte der saaledes stadig være et lille Samfund af Brødrene af Fælleslivet her. Og maatte dette Broderskab forpligte os hver især, Lærere som Elever. Thi Broderskab forpligter saa godt som Adel.

Skal vi til sidst samle alt dette i et kort Ord og en kort Bøn. Ordet er maaske det stærkeste af de stærke Ord, jeg har nævnet i Dag, Pauli berømte Ord fra Phil. 3: »Ikke, at jeg allerede har grebet det eller allerede er fuldkommen, men jeg jager derefter, om jeg dog kunde gribe det«. Som de vil høre, der kender Ordet, citerer jeg det kun til Hælvten. Thi Slutningen: »Efterdi jeg jo er grebet af Kristus Jesus,« den egentlig faste Grund i Ordet, den kan man ikke gaa ud fra, at alle og enhver her kan bekende. Men alle og enhver her og overalt, som vil have Ret til at bære Navn af levende Mennesker, maa løfte Pauli vajende Banner højt: »Ikke at jeg allerede har grebet det eller allerede er fuldkommen, men jeg jager derefter, om jeg dog kunde gribe det.« Og vi bør ogsaa alle kunne føje til det 16de Vers: »Saa vidt vi er kommet, lad os vandre i samme Retning.«

Skal vi »hvile os« ved at bede Fadervor. Skal vi prøve paa at bede den Bøn, »saa vidt vi er kommet« i Jesu Navn.

.

VED DIMISSIONEN DEN 20. MAJ 1930

Saa er de altsaa forbi, de tre Jonstrup-Aar, for nogle af Flokken her. En lang og dyrebar Tid af et kort Menneskeliv — ikke mindst af et Ungdomsliv — og maaske ikke mindst af et Ungdomsliv her! Jeg har kun været her i tre Fjeringaar; hvor meget Vand er der ikke løbet i Stranden for mig i den Tid! Men hvor meget mere maa ikke tre fulde Ungdomsaar paa Jonstrup fylde!

Og dog vil maaske nogle af jer i Dag ved Afskeden sige: De tusind Dage er for mig som een Dag. »Og dog«! — nej netop fordi der har været godt Forslag i de tusind Dage, er de gaaet muntert og rask.

Jeg har i hvert Fald faaet det Indtryk, at for mange af dem, der forlod Jonstrup, formede Afskeden sig *ikke* saaledes, som naar Studenten i Sangen tager Afsked med sine Lærere:

Hav Tak, I lærde Mænd,
fordi I drog mig til jer hen,
men mest fordi I lod mig gaa igen!

Om saa er, hvad kan da Grunden være? Ja, hvad skulde Udbyttet gerne være af tre saadanne Ungdomsaar?

Der skulde gerne følge nogle solide Kundskaber med paa Vejen og lidt Haandelag til at bruge dem og til selv at arbejde videre paa egen Haand. Det er dejligt at vide rigtig Besked, saa man kan sige: Nu *kan* jeg *det*, nu ved jeg *det*, nu behersker jeg *det*, — baade naar der er Tale om en Øvelse for Aanden og for Haanden. Der kan ogsaa være noget tilfredsstillende ved at gøre den Smule Prøve derpaa, som saadan en Eksamen kan være. Naturligvis — det behøver ikke at siges, hvor begrænset

og hvor ufuldkommen en Maalestok Eksamen er, og hvilke Skuffelser der kan følge med; men naar man tænker paa det Besvær, der ogsaa følger med, kan man nok anvende de Ord, som Geijer har brugt i en anden Sammenhæng, naar han taler om »det haarde Arbejdes Munterhed«.

Desuden — hvor tidt siger man ikke til sig selv, naar man er blevet lidt ældre: Bare jeg havde faaet det lært eller det, saa jeg ogsaa kunde beherske det Fag eller den Sag! Hvor meget bedre kunde jeg ikke have brugt min Ungdom til at dygtiggøre mig! Men nu er det for sent.

Og i hvert Fald — for en Lærer er Kundskaber saa nødvendige som Værktøj for en Haandværker. Man slaar ikke Hovedet paa Sømmet uden Hammer i Haand, — selv om det først er Livets egen Prøve, der lærer en at ramme Sømmet rigtig paa Hovedet.

Men den allerbedste Kundskab af alle er dog den Kundskab at vide, at man intet ved, at man aldrig bliver færdig. Jeg raaber igen i Dag et *Pereat* (Ned med!) over hver jonstrupsk Seminarist, som mener, at han er »færdig«. Den Kundskab opbygger ikke, den opblæser kun. Ikke mindst naar den pustes op med den falske Reklame: Kundskab er Magt. Heroverfor lyder det saa jævnt og saa sandt, som om det kunde være godt Dansk, skønt det er klassisk Græsk: »denne Mand her er i alle Fald ikke saa viis som jeg; for rigtignok lader det til, at ingen af os to ved noget skønt og godt, men medens *han* bilder sig ind at vide noget, uagtet han intet ved, saa bilder *jeg* mig ikke ind at vide noget, lige saa lidt som jeg virkeligt var noget. Det *synes* altsaa i hvert Fald, som om jeg er en ganske lille Smule visere end *han*, nemlig netop *saa* meget, at, hvad jeg ikke ved, det bilder jeg mig heller ikke ind at vide.«

Saa vigtigt og nødvendigt det er for den, der skal være Lærer, at faa Adgang til at skaffe sig nogle gode Kundskaber, er der dog et, der er endnu vigtigere, og det er at faa Hjælp til at leve, — om en saadan kan gives.

Nu kan denne Hjælp — forstaar sig, efter fattig Lejlighed — godt faas sammen med det første. Ja, de to Ting skulde

gerne følges ad. Saa bliver Skolen nemlig ikke en blot Eksamensskole, heller ikke blot en Skole for Skolen, men i det smaa en »Skole for Livet«. Jeg tror, Jonstrup af et Seminarium at være har ret gode Betingelser i saa Henseende.

Herom kunde der nu siges meget af en ældre og klogere. Lad mig blot i en Hast nævne den grønne Vang og den grønne Skov. Vi kan her paa Jonstrup blive ved at lege Børnelegen hele Livet igennem: »Her er dog en dejlig Skov her er ingen Røvere«. Vi gaar i Lære hos Børnene; vi behøver ikke at gaa i Lære hos Rousseau for at faa at vide, at Mennesket skal vende tilbage til Naturen. Vi har aldrig forladt Naturtilstanden, vi danner et lille Samfund i Naturen. Hver af os har Ret, om han har Mod, til at bære Titlen: »Naturens muntre Søn«, — det er jo ham, der er »Lykken næst«.

Der er virkelig meget godt i Følge med dette Samfund i Naturen, bl. a. mange nøjsomme og rene Glæder. Det er da en nøjsom Glæde, naar Eleverne disse lune Foraarsaftener efter den strenge Eksamensdag har muntret sig som Børn med i Timevis i Skolegården at sparke til en lille Bold! Ganske vist kan den nøjsomme Glæde blive lidt dyr for somme, nemlig for dem, der er — skal vi sige — saa ubehændige, at de sparke Ruderne ud. Men deraf kan der ogsaa læres noget, — nemlig at ogsaa i vor Naturtilstand maa der nogen Kultur til!

Af Naturen kan der faas nogen Hjælp til at leve, — lad os sige Tak for »Skolen i den grønne Skov«. Men ikke Hjælp nok for et Menneske. For Mennesket er ikke bare »Natur«, der skulde gerne være lidt »Aand i Naturen«. Det er i hvert Fald en slem Ting at møde »Aandløsheden i Naturen«, o: et ganske aandløst Menneske, — thi andre Steder findes Aandløsheden vel ikke her paa Jord end der, hvor Mennesker har skabt den i eller uden om sig selv.

Mennesket kan nemlig defineres, — saaledes som det saa træffende er sagt af ham, der kunde være saa træffende i sine Definitioner, skønt han godt vidste, at vort Modersmaal egentlig ikke »træffer paa et Haar«, — som »Muldets Frænde«. Og derfor er det lige saa skønt som sandt sagt, som vi nylig sang:

Hvad Solskin er for det sorte Muld
er sand Oplysning for Muldets Frænde,
langt mere værdt end det røde Guld
det er sin Gud og sig selv at kende.

Ja, dette er »sand Oplysning«, det er den »Aufklärung«, der skal lyse op over *vort* Liv; derfor er det ogsaa her, den rigtige Hjælp findes til at leve. Dette er min personlige Mening; men man tør dog vel ogsaa forkynde det som et Livsmaal i Almindelighed for et Seminarium: »At kende sin Gud og sig selv«.

Det bliver nu for lang en Historie at fortælle om den Skolegang, der skal til her for hver især. Jeg vil da heller ikke give mig til at repetere med mine gamle Elever i Religion og Psykologi samme Dag, som I har endt Eksamen heri. Kun ét vil jeg bemærke til denne store Sag: Ingen faar lært sin Gud og sig selv at ret at kende, uden han faar lært andre Mennesker ret at kende. I god Overensstemmelse med det »andet« Bud, der jo er »ligesom dette«, og som lyder: »Du skal elske din Næste som dig selv«. I god Overensstemmelse for øvrigt ogsaa med god gammel Tankegang her i Norden om, at »Mand er Mands Gammen«.

Derfor nævnede jeg ogsaa den Dag, jeg begyndte det Skoleaar med jer, som slutter i Dag, det middelalderlige Samfund »Brødrene af Fælleslivet« som et Navn, jeg vilde føle mig forpligtet overfor, og som et forpligtende Ideal for »Brødrene af Jonstrup«. Derfor ønskede jeg paa Forhaand, at det maatte lykkes os at »passe paa Takten«. Jeg gentager det nu, da jeg ser tilbage.

Jeg har i den Tid, der er gaaet, lagt Mærke til Mangler og Svagheder ved det jonstrupske Fællesliv, baade i det ydre og det indre. Hovedmanglen, den egentlige Fredsforstyrrelse, er jo altid den samme:

Paa vort eget Nat og Dag
stirrer vi med Velbehag,
det forstyrrer Freden.

Men jeg tror ogsaa, der er en særlig Værdi ved det Seminarie-liv, som leves her paa de danske Seminariers Oxford, ved dette »collegiale« Liv altsaa, som det er værdt at gøre noget for at bevare. Og jeg føler mig nu efter dette Prøveaar optaget i dette Fællesliv. Jeg har hørt Fællestonen klinge i Sangen, baade i Salmesangen og i Festsangen; i Arbejdstakten, det daglige Arbejdes muntre Fællesrytme; og i hele det ungdommelige Samvær med sin elskværdige Takt og Tone, — denne jonstrupske Elskværdighed, som man godt kan tale om.

Synes I, at jeg taler for elskværdigt til og om jer? Havde I ventet noget mere Strengthed af en Styrer, en Rektor (som det lidt barsk hedder), nogle myndige Formaninger paa Falde-rebet? Jeg bryder mig ikke om at uddele Formaninger. Hvad Nytte er de til, især i dette Øjeblik!

Jeg vil bare give jer et godt Ønske med paa Vejen, paa jeres Livsvej. Jeg vil ønske, at I maa have faaet Øre for Fælleslivets rene Toner her, og at de maa blive ved at klinge for jer. Der er dog vel ingen af jer, uden I har hørt noget til disse Toner. Maaske mest naar I var sammen med jeres Kammerater om Arbejdet eller i den dejlige Natur: Lige Børn leger bedst. Maaske dog ogsaa for en og anden af jer sammen med en Lærer.

Det er i denne Sammenhæng rimeligt at nævne, at jeres gamle Lærer er til Stede her i Dag. Han, som har to Tredjedel Part i jer i Sammenligning med mig — i det mindste!

Men lige meget hvor — blot I har faaet Øre for Fælles-klangen. At den kan gaa ind som en ren Tone i jeres Livs-musik. Thi heri kan der være en Smule Hjælp til at leve Livet.

I vil faa Brug for al den gode Hjælp, alle de gode Kræfter, I kan faa. Der vil komme den Tid, da hver af jer maa bekende med den russiske Folkevise:

Gik du fra mig ud paa den vide Mark,
har du gemt dig der i det høje Græs.

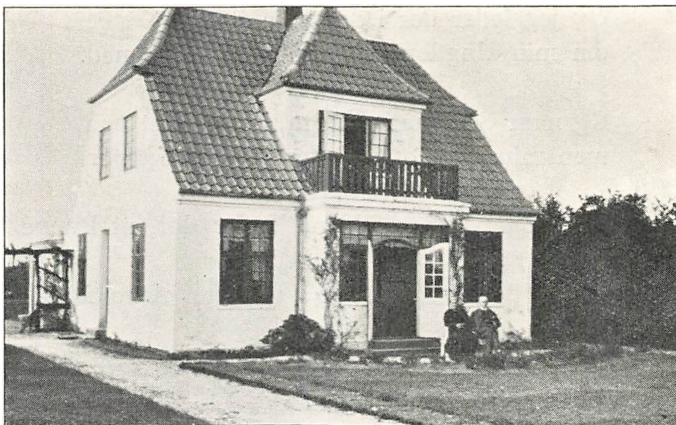
Og min sorte Hest sadler rask jeg op,
og jeg rider langt, langt over Marken ud.

Og jeg leder der i det høje Græs
om min Ungdomstid, indtil Sol gaar ned.

Og naar Sol gaar ned, falder Mørket paa,
men min Ungdomstid ser jeg aldrig mer.

Da gælder det om, naar Tidens Toner dør, at kunne høre
Klange, hvori der er lidt af Evigheden.

Arne Møller.

Forstander Bredstrups Villa i Farum.

FRU HENRIETTE BREDSTRUP

Lørdag den 26. Juli 1930 døde Fru Bredstrup i Hjemmet i Farum efter kun et Par Dages Sygdom. Budskabet herom har hos mange Jonstruppere vakt dyb Bevægelse, og det er naturligt, at der gives Udtryk herfor paa Jonstruphogens Blade.

Det er næppe troligt, at ret mange Elever under deres Ophold paa Seminariet har faaet noget stærkt Indtryk af Fru Bredstrup. Dog vil sikkert adskillige, f. Eks. fra Aftenbesøg i Forstanderboligen, kunne huske baade det moderlige og det myndige i hendes Fremtræden, og en og anden har maaske ved de Lejligheder bemærket, at hun levende interesserede sig for de unges Ve og Vel. Er man saa senere kommet paa Besøg hos Forstanderen, da er Følelsen heraf blevet forstærket. Ikke blot blev man modtaget med den største Gæstfrihed — der var altid aabent Hus — men man følte, at man var husket. Maaske fik man under saadanne Besøg en gryende Forstaaelse af, hvad hun betød i det Hjem. Men en levende og klar Forestilling herom maatte den faa, der i en Aarrække levede Hjemmet paa nært Hold og havde

Fru Henriette Bredstrup med Børnebørnene Mogens og Grethe.
(Vistnok 1919.)

Lejlighed til at se Fru Bredstrup baade i Arbejde og Fest. i Glæde og Sorg. Saa bøjede man sig i Ærbødighed og Beundring for denne Kvinde.

Fru Bredstrup var et rigt udrustet Menneske. Fra sin Ungdom var hun levende interesseret i aandelige Spørgsmaal. Hun havde læst meget, og til Trods for, at Hjemmet i de senere Aar lagde saa stærkt Beslag paa hendes Kræfter, fik hun Tid til stadig at pleje sine Interesser. Paa hendes Bord laa altid Bøger. At læse var hende en Livsfornødenhed, og altid var hun parat til at drøfte de Spørgsmaal, som Bøgerne havde bragt hende ind paa Livet. Hendes Meninger var udprægede; hun var en stærk Kvinde — stærk i Sympatier og Antipatier og stærk af Vilje. Sine Venner var hun en trofast Ven, og hun var opfindsom, naar det gjaldt at glæde dem. Da den tunge Sorg kom, bøjedes hun vel dybt, men hun knækkede ikke. Og alt dette være nu sagt først og fremmest for at vise, hvad hun havde Betingelser for at være for sin Mand. Til Trods for eller maaske netop som Følge af betydelige og iøjnefaldende Forskelle levede de et harmonisk, rigt og lykkeligt Samliv, og heri ligger Fru Bredstrups største Betydning for Jonstrup.

Men at tale om Fru Bredstrup udenom de tre Børn, som hun i de sidste Aar af sit Liv var Moder for, er umuligt. I Forholdet til dem viste hun sig rigest. De lagde store Opgaver hen til Bedsteforældrene, bragte mange Bekymringer, men ogsaa megen Rigdom; de friede navnlig fra Tomhedsfølelsen efter det store Tab. I Arbejdet for dem trak Fru Bredstrup Læset. Hun ofrede sig ganske, skyede ingen Møje, overvandt Træthed og udholdt Nattevaagen for deres Skyld. Ingen kunde se det uden at fyldes med Højagtelse.

Nu sidder vor gamle Forstander og de tre Børn ene tilbage derude i »Alderdomshjemmet«, som Fru Bredstrup kaldte det, i Farum. Vi vil ikke glemme ham. Nu og da vil vi søge hen til hans Lænestol og tale med ham om svundne Dage.

A. Munch,
Lærer i Maaløv.

REGNSKAB

	$\frac{1}{12}$ 1929— $\frac{31}{12}$ 1929.	Indtægt. Kr. Ø.	Udgift. Kr. Ø.
Kassebeholdning pr. $\frac{31}{12}$ 1928		520 58	
Kontingenter		556 00	
Salg af Jonstrupbogen		290 00	
Portogodtgørelse		20 65	
Restancer		10 00	
Renter		10 76	
Papir, Konvolutter, Duplikering			35 85
Girokort og Gigogebyr			14 26
Medhjælp ved Udsendelse af Aarvog 1929			35 00
Porto			85 60
Bestyrelsesmøde			9 50
Clichéer til Aarvog 1929			58 45
Trykning og Hefning af Aarvog 1929			655 50
Blomster, Drikkepenge			11 00
Kassebeholdning pr. $\frac{31}{12}$ 1929			502 83
		1407 99	1407 99

K. Frigast Hansen.

Undertegnede Revisorer har gennemgaaet ovenstaaende Regnskab med Bilag og fundet det rigtigt. Kassebeholdning forevist.

Søsum og Siersted Skoler i Maj 1930.

M. Pedersen.

S. M. Waaben.

JONSTRUPSAMFUNDETS BESTYRELSE

Forstander *Stig Bredtrup*, R. Dbm., Farum, Formand. Ene-lærer *Jul. Christensen*, Skenkelsø, Ølstykke. Førstelærer *J. Hegelund*, Ulstrup, Gørlev. Seminarieelev *Vilhelm Thomsen*, Jonstrup. Kommunelærer *K. Frigast Hansen*, Njalsgade 67. Købhvn. S.

Sidstnævnte er Kasserer og modtager Indmeldelser.